

**ПРОФІЛЬНА АДАПТАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК
ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТА
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»**

Лещенко Т.О., Шарбенко Т.В., Юфименко В.Г.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлюється навчальна технологія профілізації самостійної роботи студентів при вивченні предмета "Українська мова (за професійним спрямуванням)" на медичному і стоматологічному факультетах як продуктивного засобу підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок володіння професійною українською мовою.

Ключові слова: технологія навчання, системи-замовники, профілізація, самостійна робота студентів.

Технологія навчання визначає впорядковані професійні дії суб'єктів педагогічного процесу, які за оптимальності ресурсів і зусиль усіх учасників педагогічної взаємодії сприяють реалізації свідомо визначеної освітньої мети. Підкреслимо, що технології педагогічного процесу вищих навчальних закладів, зокрема і самостійної роботи студентів, мають набагато складніший характер, ніж технології навчання загальноосвітньої школи [1]. Педагогічна специфіка вищого навчального закладу - це забезпечення потреб макросистем, компонентами яких виступають а) загальноосвітні та б) виробничі макросистеми з різними соціальними функціями. У медичних вищих навчальних закладах виробничі системи (практична охорона здоров'я) виступають як системи-замовники на підготовку кваліфікованих кадрів, тому їхні професійні потреби відіграють провідну, визначальну роль у проектуванні та реалізації технологій навчання ВНЗ.

Зважаючи на вищевикладене, в розробці, впровадженні та вдосконаленні технологій самостійної роботи активно працюємо над профільною адаптацією нашої навчальної дисципліни за такими провідними напрямками:

- профільна адаптація навчально-методичного комплексу з предмета "Українська мова (за професійним спрямуванням)" відповідно до виробничих потреб системи-замовника;
- профілізація самостійної аудиторної та позааудиторної роботи студентів;
- індивідуалізація поточного і підсумкового контролю знань студентів на основі профілізованих завдань для самостійної роботи;
- урізноманітнення форм і методів організації, проведення і контролю самостійної й індивідуальної роботи студентів.

Предмет "Українська мова (за професійним спрямуванням)" нами повністю адаптований до профілю медичного вишу, до виробничих потреб системи-замовника. З цією метою постійно працюємо за такими темами для самостійної роботи студентів:

- правописний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням: правописні особливості вживання українськомовних анатомічних термінів на позначення утворів щелепно-лицевої ділянки (профілізація на стоматологічному факультеті);
- стилістичний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням: типові помилки в професійному мовленні лікаря та їх корекція;
- складні випадки перекладу української медичної лексики;
- лексичний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням: унормовані лексичні синоніми в медичній лексиці; пароніми в медичній лексиці;
- словотворчий аспект української мови за професійним медичним спрямуванням: терміноелементи в медичній лексиці;
- морфологічний аспект професійної мови медика: специфіка вживання частин мови;
- культура мови медика та ін.

Профільно адаптований освітній матеріал акумульований у наших навчальних посібниках із грифом ЦМК МОЗ України (Т.О.Лещенко "Професійна мова медика". - Полтава, 2004; Т.О.Лещенко, Т.В.Шарбенко «Українська мова за професійним спрямуванням». - Полтава, 2010), які студенти активно використовують у аудиторному процесі та в самостійній роботі.

Ми погоджуємося з думкою сучасних дослідників, що основним елементом самостійної роботи є навчальне завдання [4, с. 5]. Воно спрямоване на пошук і засвоєння нових знань і вимагає прийняття певних рішень, вивчення літератури й інших видів пізнавальної діяльності. Як дидактична одиниця навчальне завдання має кілька функціональних ознак: є предметом пізнавальної діяльності; охоплює всі її лайки (постановка мети, мотивація, вибір раціональних шляхів вирішення, добір способів дій і засобів їх виконання, отримання результату, його аналіз); виступає засобом логічної та психологічної організації навчального матеріалу; інтегрує процеси засвоєння знань і формування досвіду діяльності, що необхідно для оволодіння компетенціями.

За профілізованими методичними джерелами відповідно до основ кредитно-трансферної системи до кожного заняття студенти самостійно опрацюють відповідні індивідуальні завдання, розроблені за профілями стоматологічного і медичного факультетів. Виконані завдання перевіряємо, оцінюємо, детально і конструктивно аналізуємо в інтерактивному алгоритмі. Методи інтерактивного навчання забезпечують широку взаємодію студентів не тільки з викладачем, а й між собою, стрімко підвищують активність студентів у процесі навчання: студент стає «співатором» практичного заняття, що спонукає його до творчої роботи. При цьому широко використовуємо міжпредметні зв'язки: з анатомією, гістологією й іншими фундаментальними і клінічними навчальними дисциплінами.

У суто філологічну фахову основу завдань для самостійної роботи покладені два види філологічного аналізу: переклад і редагування тексту професійного змісту. Так, студенти стоматологічного факультету перекладають зокрема індивідуальні тексти з анатомії щелепно-лицевої ділянки, що дозволяє закріпити знання, отримані під час вивчення анатомії, та вдосконалити навички правильного користування анатомічними термінами, що, безумовно, сприяє кращому засвоєнню студентами окремих питань анатомії, гістології - отже, вдосконалюються педагогічні технології міждисциплінарної взаємодії.

Наводимо текст одного з варіантів завдань.

ПЕРЕКЛАДІТЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

«В преддверьи полости рта со стороны слизистой оболочки щеки на уровне коронки второго верхнего моляра открывается проток околоушной слюнной железы, имеющей форму округлого возвышения.

На верхней челюсти осмотру и обследованию подлежит слизистая оболочка собственно полости рта, покрывающая все участки твердого и мягкого неба. На нижней челюсти осматривают переходную складку и слизистую оболочку дна полости рта.

Слизистая оболочка твердого неба покрыта многослойным плоским ороговевающим эпителием и почти на всем протяжении плотно сращена с надкостницей. Вследствие этого слизистая оболочка данного участка неподвижна и неподатлива. Однако в переднем отделе твердого неба имеются участки, где в подслизистом слое находится незначительное количество жировой ткани, что определяет ее смещение по вертикали».

Аналізуючи цей варіант, акцентуємо увагу на специфіці перекладу окремих термінів:

рос. *преддверье* - порівняння термінів «переддвер'я» і «присінок»: семантика, словотворчий аналіз, частотність уживання, фіксація в словниках;

рос. *проток*- **протока**: рід іменників;

рос. *околоушный* - **привушний**: специфіка словотворення;

рос. *небо* - **піднебіння**: специфіка перекладу та відмінювання;

рос. *многослойный плоский ороговевший эпителий* - багатошаровий **плескатиий** зроговілий епітелій: міжпредметні зв'язки - гістологія; специфіка словотворення; правописні особливості;

рос. *надкостница* - **окістя**: специфіка перекладу; правописні особливості відмінювання іменника і прикметника.

Самостійно працюючи над перекладом, студенти користуються нашими посібниками, методичними розробками, перекладними і тлумачними словниками, зокрема медичними, та «Міжнародною анатомічною номенклатурою. Український стандарт».- К.:Здоров'я, 2001.

Для самостійної роботи студентів широко використовуємо й інший вид філологічного аналізу - редагування тексту, рекомендований програмою, який дозволяє найадекватніше виявити прогалини в знаннях студентів, усунути їх, закріпити (а в деякого - і сформувати) навички використання базової професійної лексики. Для самостійної роботи студентів ми підготували близько 900 тестів, зокрема і для формування навичок редагування задля підвищення рівня володіння професійною лексикою. Наводимо один із варіантів, профільно адаптований для студентів медичного факультету.

У КОТРОМУ РЯДКУ РЕЧЕННЯ НАПИСАНЕ ПРАВИЛЬНО

А.Хвороба протікає гостро: підвищується температура, виникають задишка, сильний головний біль, біль у попереку, нудота і блювання.

Б.Хвороба має гострий перебіг: збільшується температура, виникають задишка, сильний головний біль, біль у попереку, нудота і блювання.

В.Хвороба має гострий перебіг: підвищується температура, виникають задишка, сильна головна біль, біль у попереку, нудота і блювота.

Г.Хвороба має гострий перебіг: підвищується температура, виникають задишка, сильний головний біль, біль у попереку, нудота і блювання.

Цей вид самостійної роботи оптимізує засвоєння навчального матеріалу: активізує пошукову діяльність студентів, розвиває мислення, розширює аналітичні здібності, зміцнює пам'ять, підвищує індивідуалізацію навчальної діяльності, посилює потребу в безперервному вдосконаленні мовних навичок користування професійною лексикою.

Ми підготували місткий банк профілізованих тестових і текстових завдань на кожне заняття для самостійної роботи студентів медичного і стоматологічного факультетів, де широко використані вищезгадані технології навчання.

Список використаної літератури

- 1 Балл Г. О. Категорія «культура особистості» в аналізі загальної та професійної освіти / ГО. Балл // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи - К., 2003.- С.51-61.
- 2 Дзундза А. І. Практичні аспекти організації самостійної роботи [Електронний ресурс] Дзундза - Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dmpd/2006_26/26/52-55%2026_2006.pdf
- 3 Кочина Л. Організація та зміст самостійної роботи студентів/ Л. Кочина, І.Сіданіч// Початкова освіта. - 2009. - №11. - С. 20-22.
- 4 Машанова Р.К Совершенствование управления самостоятельной учебной работой студентов на основе системной организации ее контроля (на материале технических вузов): автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01/ Р.К. Машанова.- К., 1991.-17с.
- 5 Освітні технології: навч-метод. посіб., за ред. ОМ. Пехот - К, 2001.
- 6 Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія, за ред. С.О.Сисоевої - К. Віпол, 2001. - 502 с.

Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів

7. Солдатенко М. М. Самостійна пізнавальна діяльність у контексті Болонського процесу / М. М. Солдатенко // Рідна школа. - 2005. - №81. - С. 3-5.
8. Шимко І. Проблеми організації самостійної роботи у вищій школі/ І.Шимко// Рідна школа. - 2005. - №8. - С. 34-35.